

Качурінер В. Л.,кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного права та порівняльного правознавства
Міжнародного гуманітарного університету**ЗАСТОСУВАННЯ МАТЕРІАЛЬНОГО ПРАВА В УНІФІКОВАНИХ ДОГОВОРАХ
МІЖ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ КОМПАНІЯМИ ТА СПОЖИВАЧАМИ В ІЗРАЇЛІ**

Анотація. У статті висвітлено питання застосування матеріального права в уніфікованих договорах між транснаціональними компаніями та споживачами в Ізраїлі. Прийнятим критерієм вибору права в договірному праві є тест згоди сторін, а за його відсутності – тест «найбільш тісного зв'язку». Коли на результат тесту можуть вплинути ширші політичні міркування, які служать загальним нормативним інтересам при застосуванні тесту «найбільш тісного зв'язку», характер і вага зв'язків можуть змінюватися, відповідно до конкретних законів, застосовуваність яких перевіряється відповідно до особливих обставин контракту. За загальним правилом – це вивчення зв'язку договору з певним правом, враховуючи місце, де було укладено договір чи де були проведені переговори до укладення контракту, місце виконання контракту, сторони контракту (їх місце проживання, громадянство, реєстрація та підприємницька діяльність), мову договору, валюту платежу, місце сплати податків і наміри сторін щодо вибору права в інших сферах їхніх відносин. Виявляючи ці спорідненості та визначаючи їхню вагу, немає жодних перешкод для того, щоб суд брав до уваги загальні політичні міркування правової системи та основні принципи договірної сфери, для якої вимагається вибір права. За відсутності конкретної спорідненості суд може вдатися до об'єктивної спорідненості договору, тобто: права, що застосовується до подібних договорів, між подібними сторонами та за подібних обставин. У статті продемонстровано динаміку правових рішень, які вплинули на результат розвитку застосування матеріального права в уніфікованих договорах ізраїльської системи правосуддя, котра побудована таким чином, що кожна справа залежить від суб'єктивного рішення окремого судді, що, на думку автора, призводить до тотального хаосу у правовій системі. Натомість, уніфікація законодавства Ізраїлю у відповідності з міжнародними нормами у сфері міжнародного публічного та приватного права могла б внести чіткість, прозорість, однозначність та значним чином полегшити навантаження системи правосуддя Ізраїлю.

Ключові слова: Ізраїль, матеріальне право, уніфіковані контракти, транснаціональні компанії, споживачі.

Kachuriner V. L. Application of substantive law in unified contracts between multinational companies and consumers in Israel

Abstract. The article highlights the application of substantive law in unified contracts between multinational companies and consumers in Israel. The accepted criterion for the choice of law in contract law is the test of the consent of the parties, and in its absence, the test of “closest connection”. When the outcome of the test may be influenced by broader policy considerations that serve the general regulatory interest in applying the “closest connection” test, the nature and weight of the connections to be tested may vary, of course, according to the particular statutes whose applicability is being tested and according to the special circumstances of the contract. As a general rule, this is the study of the connection of a contract with a certain law, paying attention to the place where the contract was concluded or where negotiations were held before the conclusion of the contract, the place of performance of the contract, the parties to the contract (their place of residence, citizenship, registration and business activity), language of the contract, currency of payment, place of tax payment and intentions of the parties regarding the choice of law in other areas of their relationship. In identifying these affinities and determining their weight, there is no obstacle for the court to take into account the general political considerations of the legal system and the basic principles of the contractual field for which the choice of law is required. In the absence of concrete kinship, the court may resort to the objective kinship of the contract, that is: the law applicable to similar contracts, between similar parties and under similar circumstances. Also, the dynamics of legal decisions that influenced the development of the application of substantive law in unified contracts of the Israeli justice system are shown, which is structured in such a way that each case depends on the subjective decision of an individual judge, which, according to the author, leads

to total chaos in the legal system. Instead, the unification of Israeli legislation with international norms in the field of international public and private law could bring clarity, transparency, unambiguity and significantly ease the burden of the Israeli justice system.

Key words: *Israel, substantive law, unified contracts, multinational companies, consumers.*

Виклад основного матеріалу. З моменту рішення у справі Ben Hamo “בן חמו” вступило у силу, міжнародні компанії дотримувалися його та прагнули якнайшвидше скасувати претензії, подані проти них [8]. Починаючи з 2015 року споживачі та клієнти стукали у двері ізраїльських судів, вимагаючи компенсації від міжнародних компаній за ймовірно скоєні ними неправомірні дії, головним чином через колективні позови. Компанії відмовлялися у позовах, частково на тій підставі, що положення про вибір права, які обмежують можливість пред’явлення позовів проти них, мають бути виконані лише згідно з іноземним законодавством та у іноземній юрисдикції. За короткий час правило Ben Hamo стало інструментом для усунення позовів у сфері про захист прав споживачів.

Таким чином, в ізраїльському законодавстві було створено нове правило, згідно з яким позивач, який хоче отримати відшкодування від корпорації, повинен подати позов згідно з іноземним законодавством відповідно до вибору корпорації. Проте, нещодавно сталися кардинальні зміни і маятник хитнувся в бік повної дискваліфікації умов вибору іноземного права та застосування ізраїльського закону та юрисдикції.

Верховним судом слухалася справа (далі – позивач) Troim Miller Inc. v Facebook Ireland limited (відповідач, далі – Facebook). У ході слухання розглядалося питання про те, чи є положення умов угоди Facebook, що визначає, який закон застосовуватиметься до угоди та її тлумачення у разі виникнення спору дискримінаційною умовою в стандартному договорі [7].

Позивач стверджував, що оскільки соціальна мережа, якою керує відповідач (Limited Ireland Facebook; далі – Facebook), слугувала, за їхніми словами, їх “основною (і майже ексклюзивною)” рекламною платформою, вони створили чотири “бізнес-сторінки” в мережі, які накопичили понад 42 000 “послідовників” протягом багатьох років. На тлі запланованого запуску нового підприємства заявники

зв’язалися з Facebook 1 січня 2017 року та попросили об’єднати чотири старі сторінки в п’яту (під назвою “Weekend Markets”), де вони могли б зосередити свою діяльність. Facebook схвалив запит, але заявники стверджують, що “злиття” здійснювалося дуже повільно. Після значних затримок, їм стало зрозуміло, що “ланцюжок упущень” компанії Facebook серйозно зашкодив доступності аудиторії до їхньої реклами. У результаті, три ярмарки, які вони провели, постраждали через низьку відвідуваність покупців, а четверта була скасована через побоювання подібної невдачі.

Компанія Troim Miller Inc. подала позов проти Facebook до магістратського суду Тель-Авіва, за завдані збитки та детально описали підстави для позову проти компанії: недбалість, відповідно до ст. 35, 36 у “Постанові про правопорушення (нова версія)” [1]; порушення угоди між сторонами; порушення обов’язків добросовісності, покладених на неї в розділах 12 і 39 Закону про контракти 1973, а також обман [9].

У розділі 15.1 договору “про права та обов’язки” зазначено, що “будь-які претензії” проти Facebook повинні бути заслухані у суді штату Каліфорнія та відповідно до законодавства Каліфорнії. У відповідь Facebook подав клопотання про пряме відхилення позову через умову в угоді сторін про надання послуг, згідно з якою будь-який спір між ними розглядатиметься відповідно до законодавства штату Каліфорнія в Сполучених Штатах. **Заданими компанією Facebook, позов потрібно відхилити в спрощеному порядку, оскільки заявники не посилалися на законодавство Каліфорнії у своїй заяві і не додали висновок експерта щодо нього.** За її словами, створення “акаунта” користувача в соцмережі та придбання рекламних послуг є умовою згоди з умовами договору про використання, а тому позивач, який здійснював ці дії, також погодився з пунктом про вибір матеріального права Каліфорнії в пункті 15.1. З іншого боку, Facebook, повідомила суд першої інстанції,

що не наполягає на застосуванні положення про іноземну юрисдикцію в даній справі.

Магістратський суд прийняв позицію Facebook по суті та постановив, що позов заявників буде вирішено “відповідно до матеріального права штату Каліфорнія” – відповідно до положення про вибір права. За його словами, за відсутності вказівок на те, що законодавство Каліфорнії позбавляє заявників підстав або засобів правового захисту, доступних їм ізраїльським законодавством, це положення не підпадає під дію презумпції дискримінації в розділі 4 Уніфікованого закону про контракти 1982 року [10]. Що ще важливіше, його розгляд у світлі розділу закону про уніфіковані контракти – і рішень у справі *Ben Naim* – показує, що він не є дискримінаційним. По-перше, “переважним тестом” у цьому контексті є “тест на стримування”, і очевидно, що витрати на подання **експертного висновку щодо іноземного права** не стримують бізнесменів, які подають значну претензію. Більше того, навіть якщо застереження про вибір закону певною мірою завдає шкоди клієнтам, у цьому немає нічого поганого, оскільки воно служить законним інтересам Facebook у підпорядкуванні єдиного набору законів. Незважаючи на це, магістратський суд утримався від відмови у задоволенні позову, дозволивши заявникам змінити позовну заяву та додати до неї посилання про питання іноземного права. Тому, заяву позивачів про надання дозволу на апеляцію було задоволено, але районний суд відхилив їхню апеляцію по суті. На його думку, застереження про вибір права не є дискримінаційним по відношенню до заявників з причин, викладених у першій інстанції, а саме, характеристики заявників та їхні вимоги, а також **доступність матеріального права Каліфорнії**, з одного боку, і законний інтерес Facebook у підпорядкуванні єдиному набору законів з іншого. Звідси нинішня заява про надання дозволу на апеляцію, в якій заявники продовжували стверджувати, що положення про вибір права є “недостатньо справедливим та обґрунтованим та може стримувати потенційних позивачів” і надає Facebook неналежний надмірний захист.

Закон Ізраїлю про “Уніфіковані договори”, ст. 2. визначає “типовий договір” як версію

договору, умови якого, повністю або частково, **заздалегідь визначені однією стороною, щоб служити умовами для багатьох договорів між нею та невизначеними особами за кількістю чи ідентичністю**». Та ст. 3 зазначає, що суд і трибунал скасовують або змінюють, відповідно до положень цього закону, умову в єдиному договорі, яка містить – неправомірну перевагу постачальника, що може призвести до втрат споживача (далі – невігідна умова). А також, ст. 19 цього ж закону:

(а) Якщо суд визнає в процесі між постачальником і замовником, що умова є невігідною, він скасовує умову в договорі між ними або змінює її в обсязі, необхідному для скасування обмеження.

(б) Користуючись своїми повноваженнями згідно з пунктом (а), суд розглядатиме всі умови контракту та інші обставини, а також особливі обставини питання, яке обговорюється ним” [5].

Висновки суду

За словами судді Гроскопф

На фоні вищезазначеного важливість правового питання, яке ми маємо справу, неможливо переоцінити. В її основі лежать питання суверенітету держави та її відповідальності перед громадянами та жителями. І це питання перед нами: чи буде закон, який застосовуватиметься до споживчих договірних відносин, які здійснюються на території Держави Ізраїль глобальною корпорацією, законами Держави Ізраїль, чи глобальна корпорація може диктувати закон, який застосовуватиметься до договірних відносин із споживачем, що здійснюються на території Ізраїлю відповідно до його (споживача) вибору, за умови, що він вибере відповідний закон штату в ізраїльських доказах (наприклад, закон штату Каліфорнія, США).

По-перше, застереження Facebook про вибір закону є частиною типового контракту, згідно з яким Facebook пропонує своїм клієнтам в Ізраїлі користуватися його послугами (документ Facebook іменує як “Заява про права та обов’язки”), але немає суперечок що юридично це договір для всіх цілей). І це формула застереження, яка на той час була актуальною для претензії: “Закони штату Каліфор-

нія регулюватимуться цією Заявою, а також будь-якою претензією, яка може виникнути між вами та нами, незалежно від конфлікту положень закону”. Обґрунтованість цієї умови в судовому процесі в Ізраїлі між Facebook та ізраїльським клієнтом має перевіритися відповідно до закону про уніфіковані контракти. Ключове питання, яке необхідно вирішити, полягає в тому, чи є зазначена умова **“невигідною умовою” у тестах розділу 3 Уніфікованого закону про контракти** і в цьому питанні також слід враховувати презумпції, викладені в розділі 4 Уніфікованого закону про контракти, і, зокрема, ті, що викладені в розділі 4(8) Єдиного закону про контракти, відповідно до яких **«умова, яка виключає або обмежує право клієнта висувати певні претензії в судах...» буде вважатися неvigідною умовою, якщо постачальник (у нашому випадку – Facebook) не доведе протилежне.**

Правило, згідно з яким правом договору є право, узгоджене сторонами, полягає в повазі автономії сторін договору. Концепція полягає в тому, що положення про вибір права відображають волю сторін щодо права, яке застосовуватиметься до договору між ними на момент укладення договору, і, отже, вираження автономії волі особи як центральної цінності і вимагає, щоб суди вводили в дію ці положення [1].

Застереження щодо вибору права в уніфікованих договорах. Уніфікований контракт визначається в Розділі 2 Закону про уніфіковані контракти як “текст контракту, умови якого, повністю або частково, були визначені заздалегідь однією стороною, щоб вони використовувалися як умови для багатьох контрактів між ним та іншими особами”. І слід підкреслити, що це не контракт, спеціально підготовлений для конкретного замовника перед конкретним постачальником після того, як вони домовилися між собою. Швидше, це контракт, підготовлений для конкретного постачальника з метою укладення угоди з різними клієнтами без будь-яких відмінностей між ними. В ізраїльських реаліях (а також у світових) уніфіковані контракти стали зіпсованим баченням. Багато відносин регулюються договорами такого типу, включаючи

відносини банк-клієнт, страховик-страхувальник, дилер-споживач і працівник-рободавець. Широке використання уніфікованих контрактів у наші дні призвело до значної ерозії концепції свободи договору, на якій базується традиційне договірне право. Причина цього полягає в тому, що свобода договорів, у її класичному розумінні, включає два компоненти: свободу вибору, чи укласти договір (“свобода від договору”), і свободу формування змісту договору (“свобода дизайну”) [11].

Коли договір укладається за уніфікованим договором, замовник зазвичай не має можливості впливати на зміст договору, і в будь-якому випадку він не бере участі в його складанні, але все, що він може зробити, це вирішити, чи приймати договір як воно є або відхилити його (з точки зору “бери або залишай”). Таким чином, за клієнтом зберігається свобода від договору, але не свобода оформлення договору. Крім того, іншим поширеним явищем є те, що постачальники на певному ринку пропонують уніфіковані контракти, схожі за змістом і навіть за формулюваннями, і тому на ринку немає справжньої конкуренції, яка дозволяє клієнтам вибрати контракт, який відповідає їхнім бажанням. До того ж, коли це основний продукт або послуга, а постачальник є монополістом, не тільки свобода клієнта в дизайні обмежена, але й його свобода вибирати, чи укласти контракт, в першу чергу, оскільки він не має вибору але укласти контракт або взагалі відмовитися від продукту чи послуги. З цих причин ізраїльський законодавець визнав за доцільне прийняти закон **про “уніфіковані контракти”, щоб створити механізм судового перегляду змісту єдиного контракту, надаючи при цьому повноваження втручатися в них, якщо це необхідно, і це з мета “захистити клієнтів від неvigідних умов уніфікованих контрактів”**. Тим часом, у статті 3 Закону про уніфіковані договори встановлено, що суд або арбітраж для уніфікованих договорів, залежно від обставин, скасовує або змінює обмежувальну умову, встановлену в уніфікованому договорі і як показує формулювання розділу, питання про те, чи призвела певна умова до позбавлення клієнта або могла призвести до такого позбавлення, не має одно-

значної та однозначної відповіді, а залежить від конкретних обставин кожного окремого випадку. Основний тест для визначення “невигідної умови” – тест на справедливість і розумність – ґрунтується на вимозі пропорційності умов єдиного контракту. Питання, яке необхідно розглянути, полягає в тому, чи захист, який умова надає постачальнику, є справедливим і належним захистом, чи він є надмірним тобто захист, який виходить за рамки того, що вимагається для збереження законних і розумних інтересів постачальника. Вищезгадане правило також поширюється на іноземні компанії, які вирішують вести бізнес в Ізраїлі. Tello, наприклад, паризький дім моди, який вирішує відкрити магазин на площі Мадіна, або нью-йоркське рекламне агентство, яке відкриває філію в Azrieli Towers. Дійсно, на відміну від бізнесу, вся діяльність якого знаходиться в Ізраїлі, французький дім моди та нью-йоркське рекламне агентство певним чином зацікавлені в “уніфікації законодавства”, яке застосовується до його діяльності, і, що стосується індивідуальних контрактів, умови з яких обговорюються з ізраїльським підрядником, як правило, доцільно, щоб цей інтерес дотримувався, і положення про вибір права буде введено в дію. Однак, оскільки це договір із замовниками в уніфікованих договорах, особливо замовниками, які є приватними споживачами та малими підприємствами, я не бачу, як така умова може пройти тести Закону про уніфіковані договори. Чи можна собі уявити, щоб будинок моди обумовив у єдиному контракті, що клієнт, який купує сукню на державній площі, може претендувати на неї лише згідно з французьким законодавством? Чи буде від малого підприємства, яке користується послугами ізраїльської філії для дизайну реклами, вимагатися судитися відповідно до законодавства штату Нью-Йорк, США? Неймовірність такої можливості настільки очевидна, що ми навряд чи змогли знайти в ізраїльській судовій практиці спробу обґрунтувати її такою умовою (пор. AA 3105/93 General Attorney v. B.G. Financing Ltd., Pd Neg(3) 14, 20-18 (1998) [2]. Єдиний виняток, який ми виявили є справа 17429-01-10 HSBC Privat Bank (Suisses) SA י' סאל (5.7.2010)), у якому було прийнято позов швейцарського

банку з представництвом в Ізраїлі, про те, що має бути дотримано застереження про вибір права, передбачене його документами, згідно з якими право, застосовне до його відносин з клієнтами його ізраїльського представництва, є швейцарським правом [3].

Отже, суддя Гроскопф підсумував, що, у тих випадках, коли іноземна компанія, яка веде бізнес в Ізраїлі, не може обґрунтувати положення про вибір права у своїх уніфікованих споживчих договорах, то це положення має бути анульовано (відповідно до розділу 3 Уніфікованого закону про договори). У цьому випадку право контракту буде визначено відповідно до об'єктивної складової ізраїльської норми вибору права в контрактах, тобто відповідно до думки сторін щодо цього питання, отриманої з об'єктивних факторів. У справі такого типу не можна сказати, що сторони мають намір мовчазно обрати ізраїльське право до договору між ними. Однак, як уже згадувалося, справи йдуть інакше, як тільки іноземна компанія вирішує працювати в Ізраїлі. Таким чином, якщо виноробня відкриває магазин у торговому центрі Mamilla Mall в Єрусалимі, то самим актом відкриття магазину виноробня, висловила неявний намір щодо застосування законодавства Ізраїлю до її операцій з своїх клієнтів в Ізраїлі. Таким чином, враховуючи вищезазначене обґрунтоване очікування ізраїльського клієнта, що ізраїльське законодавство застосовуватиметься до його операцій із магазинами в Ізраїлі, доцільно, щоб цей закон застосовувався до договору між сторонами.

Адже, чому італійська виноробня, французький будинок моди чи нью-йоркська рекламна компанія, яка відкриває філію в Ізраїлі, не можуть визначити, що продукти та послуги, які вони надають в Ізраїлі, також підпадають під дію законодавства Італії, Франції чи Нью-Йорка, залежно від обставин? Зрештою, зрозуміло, що з їхньої точки зору така заява має перевагу, оскільки вони знають законодавство, що діє в їхній країні походження, і вони не обізнані із законодавством Ізраїлю тому, що їм зручно вести всю свою діяльність за одним законом, а не за різними. Це надає постачальнику захист, який виходить за межі того, що вимагається

для захисту його законних інтересів по відношенню до його клієнтів. І чому? Оскільки окремий клієнт, незалежно від того, чи є він приватною особою чи малим підприємством, не може знати, що таке італійське/французьке/ню-йоркське законодавство, ані коли укладається контракт, ані коли виникає конфлікт, і від нього не слід вимагати з'ясувати цей закон, коли він приїжджає робити покупки в Ізраїлі (на відміну від покупок у Римі, Парижі чи Нью-Йорку); оскільки тягар, пов'язаний із доведенням цього закону в контексті судового процесу в Ізраїлі, є значним, і немає жодних підстав для покладення його на клієнта, який знаходиться в Ізраїлі та який здійснив операцію в Ізраїлі; Оскільки регулювання споживчих договірних зобов'язань такого типу в межах Держави Ізраїль має здійснюватися відповідно до правил, визначених ізраїльським законодавцем, а не відповідно до тих, які визначені італійськими, французькими чи американськими законодавцями [4].

Суддя Гендель

Той факт, що Zara, Toyota, Google, PayPal або Facebook працюють у багатьох країнах, не дає їм звільнення від законів штатів у кожній із країн, у яких вони працюють. Звичайно, це не дає їм виправдання виключити себе з-під дії ізраїльського законодавства. Тобто той факт, що глобальні корпорації працюють у великій кількості різних країн світу, не виправдовує надання їм звільнення від застосування законодавства Ізраїлю. Зі стислого викладу випливає, що не слід надавати легітимності широкомасштабній спробі глобальної корпорації, яка вирішила вести підприємницьку діяльність в Ізраїлі, відмовитися від застосування ізраїльського законодавства до своїх клієнтів, які потребують її послуг або купують її продукцію за допомогою положення про вибір права, встановленого в уніфікованому договорі (і це незалежно від того, чи є клієнт приватною особою, чи малим підприємством). Законний спосіб запобігти такій ситуації полягає в тому, щоб визначити вищезазначену умову як обмежувальну та спробою отримати надмірний захист, який перевищує той, який готовий дозволити ізраїльський закон.

У застосуванні до нашого випадку: застереження Facebook про вибір закону, яке має застосовуватися до всіх його дій по відношенню до своїх клієнтів в Ізраїлі (а також до його клієнтів в інших країнах) закон одного штату (Каліфорнія) має характер обмежувального для ізраїльських клієнтів, які купують його послуги в Ізраїлі (незалежно від того, чи є вони приватними користувачами чи малими підприємствами). Тому його слід анулювати, а замість нього до цих споживчих договорів застосовуватиметься законодавство Ізраїлю, і це відповідно до критерію «максимальної спорідненості».»מ'רב ת'ריל» [6].

Суддя Ю. Вільнер:

Суддя Вілнер спочатку визначив, що малі підприємства, які купували рекламні послуги у Facebook, також слід класифікувати як споживачів Facebook через величезну різницю у статусі та інформації між цими сторонами.

Єдиний закон про контракти покликаний "захистити споживачів від невігідних умов у уніфікованих контрактах" і "збалансувати нерівність між постачальником і клієнтом". У цьому контексті прийнято розрізняти комерційного клієнта та споживача. Перший є сильним фінансово, тоді як споживач перебуває у невігідному становищі порівняно з постачальником з точки зору знань, досвіду та економічного статусу. Крім того, тест на позбавлення буде застосовуватися надзвичайно суворо, якщо діяльність постачальника супроводжується монополістичними характеристиками та коли об'єкт контракту є важливим активом з точки зору клієнта [7].

Підсумовуючи, **не існує єдиного юридичного визначення поняття споживача**, і закон визнає можливість того, що це поняття також включатиме бізнес. Застосовність розглянутої концепції в конкретному контексті визначатиметься відповідно до відповідних обставин і в світлі обґрунтувань законів про захист прав споживачів, основними з яких є відмінності у знаннях та інформації між сторонами. не варто вважати "споживачем" у цьому контексті кожного рекламодавця у Facebook. Рекламодавцям у Facebook, які є великими та «складними» підприємствами, які мають фінансову потужність, відповідний досвід і експертизу, у нашому випадку

немає місця в межах поняття «споживач». Навіть якщо такі підприємства страждають від певної нерівності влади та інформації щодо Facebook, вони зменшуються у порівнянні з розбіжностями між Facebook і малим бізнесом. Так, наприклад, власник підприємства з продажу домашньої випічки, який має двох працівників і рекламує свої товари виключно у Facebook, буде вважатися дрібним рекламодавцем і споживачем Facebook. Такий же власник кіоску з фалафелями, який наймає п'ятьох працівників і рекламує себе у Facebook і на місцевому рівні. З іншого боку, загальнонаціональна мережа супермаркетів з юридичним відділом і відділом реклами, яка рекламує себе у Facebook, на телебаченні та інших інтернет-платформах – це не малий бізнес. Суддя Вілнер постановив, що з одного боку той факт, що компанія працює в Ізраїлі, об'єктивно **виражає неявний намір**, що ізраїльське законодавство застосовуватиметься до її контрактів із клієнтами в Ізраїлі, і що ізраїльський споживач обґрунтовано сподівається, що ізраїльське законодавство застосовуватиметься до його контрактів з компаніями, що працюють в Ізраїлі. Таким чином, доречно, щоб законодавство Ізраїлю застосовувалося до договорів описаного типу. А з іншого, що за обставин справи застереження про вибір права захищає інтереси Facebook Ireland у більшій мірі, ніж це повинно було б у відповідному типі взаємодії, і що інтереси споживачів Facebook в Ізраїлі переважають. За словами судді Вілнера, застереження про вибір закону завдає шкоди інтересам ізраїльського споживача в тому, що його відносини з Facebook будуть регулюватися відповідно до ізраїльського законодавства, таким чином, що поглибить диспропорцію влади та інформації між ним і Facebook, що суперечить цілям законів про захист прав споживачів.

На завершення більшість визначила, що застереження про вибір права ставить у невідгідне становище споживачів Facebook, у тому числі малий бізнес, який купував у нього рекламні послуги. У цій ситуації той факт, що компанія працює в Ізраїлі, об'єктивно виражає неявний намір, що ізраїльське законодавство застосовуватиметься до її контрактів

із клієнтами в Ізраїлі, і що ізраїльський споживач обґрунтовано сподівається, що ізраїльське законодавство застосовуватиметься до його контрактів з компаніями, що працюють в Ізраїлі. Таким чином, доречно, щоб законодавство Ізраїлю застосовувалося до договорів описаного типу.

Рішення Верховного суду скасовує рішення Веп Нато від 2018 року, яке дозволяло транснаціональним компаніям визначати, що позови проти них в Ізраїлі розглядатимуться відповідно до законодавства іноземної країни. У рішенні проти Facebook тепер зазначено, що у справі застосовуватиметься законодавство Ізраїлю претензій споживачів і малих підприємств проти неї – і що будь-яка інша умова є дискримінаційною.

Дана справа є дуже показовою та висвітлює набагато більше складних питань ніж може здатися на перший погляд. З одного боку ми маємо справу з міжнародними приватно-правовими відносинами, а з іншого – національним суверенітетом. Такої ситуації могло б і не виникнути взагалі в ізраїльському законодавстві, адже принцип підпорядкування транснаціональних компаній національному законодавству зафіксований у ст. 2 (b) Хартії економних прав і обов'язків держави 1974 року. Де зазначено, що кожна держава має право регулювати діяльність транснаціональних корпорацій та вживати заходів для забезпечення того, щоб така діяльність відповідала її законам, правилам, нормам та економічній і соціальній політиці. Корпорації не повинні втручатися у внутрішні справи держави перебування. Недотримання цього принципу призведе до порушення публічного порядку держави. Проте, Ізраїль утримався від її прийняття.

Висновки. Ізраїльська система правосуддя побудована таким чином, що кожна справа залежить від суб'єктивного рішення окремого судді, що на думку автора, призводить до тотального хаосу у правовій системі. Натомість, уніфікація законодавства Ізраїлю з міжнародними нормами у сфері міжнародного публічного та приватного права могла б внести чіткість, прозорість, однозначність та значним чином полегшити навантаження системи правосуддя Ізраїлю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Кабрепа Ю. Генезис «Lex voluntatis» у виборі матеріального права. URL: <https://eppd13.cz/wp-content/uploads/2020/2020-7-1/13.pdf>
2. General Attorney v. B.G. Financing Ltd -----<https://www.psakdin.co.il/Court/יטפשמה-יגעויה-תוברעתה>
יחרזא-רילהב-הלשממל
3. HSBC Privat Bank (Suisses). גוצרה דרשממ, לגס רתסא, לגס ימר555555' נ' חאו סקופ, גוצרה דרשממ. URL: <https://www.informer.co.il/court.asp?id=596803>
4. Private International Law in a Globalized World – The Choice of Law of Consumer Contracts / ייב טפשמ / ימאל URL: <https://www.jstor.org/stable/26547257>
5. Standard Contracts Law, 1982 /<https://goslaw.co.il/wp-content/uploads/2021/03/standard-contracts-law.pdf>
6. Troim Miller Inc. v Facebook Ireland limited <https://perma.cc/9ESS-XWWY>
7. 5860/16 Inc Facebook נ' נב, ומח נב (31.5.2018). URL: https://www.law.co.il/media/computer-law/ben_hemo2.pdf
8. [שדח חסונ] יקיזנה תדוקפ. https://www.nevo.co.il/law_html/law00/73015.htm
9. 1973-ג'לשט, (יללכ קלח) מיזוחה קוח. https://www.nevo.co.il/law_html/law00/71888.htm
10. 1982-ג'משת, מידיחאה מיזוחה קוח. https://www.nevo.co.il/law_html/law00/70311.htm
11. תרבגומ הימונוטוא לש לדומל העצה: יימואל-ייב מיזוחב ייד תרירב תוינת; ׀תור דעיו רזע נב תלייא. URL: https://runilawreview.org/2004/01/01/volume1_ben-ezer_rotem/
12. ילבולג. and Iris Canor רואנק סיריא תונכרצ יזוחב יידה תרירב – ילבולג. <https://www.jstor.org/stable/26547257>